

Undervisning i palliativ pleje og åndelig omsorg i Moldova

ved hospicesygeplejerske Grete Schärfe

Ikke uden sommerfugle i maven

Hvad havde jeg dog indladt mig på? Jeg havde sagt ja til at undervise i palliativ pleje og åndelig omsorg i Moldova. Det krævede, at jeg fik orlov fra arbejde. Det krævede, at jeg forberedte 15 timers undervisning på engelsk. Og det krævede, at der blev tilvejebragt 42.000 kr. Hvordan skulle det gå til?

Jeg havde brug for Guds hjælp. Jeg fik lov at kontakte DKS' forbønsgruppe og fortælle om behovene. Efterhånden faldt tingene i hak. Orloven blev bevilliget. 35 ansøgninger om støtte blev sendt. I takt med, at der kom svar, voksede forventningen. Og da jeg tog af sted den 14. oktober 2008, var finansieringen på plads!

Jeg kan ikke prale af, at det skete uden sommerfugle i maven. Først da jeg kom derned, opdagede jeg, hvor godt arrangørerne havde gennemtænkt de 14 dage, jeg skulle være der. Arrangørerne var Elena Stempovscaia, formand for det moldaviske sygeplejeråd og Anna Suvac, formand for den kristne sygeplejeforening (som i øvrigt er en afdeling af sygeplejerådet). Anna havde jeg mødt ved flere konferencer, som har været holdt af Nurses Christian Fellowship International (NCFI). Hun er sygeplejelærer på et sygeplejecollege i hovedstaden Chisinau. Arbejdet i den kristne sygeplejeforening er hendes fritidsarbejde.

Elena og Anna havde viseligt sørget for, at jeg – inden jeg blev sluppet løs på talerstolen – besøgte et hospital og et hospice. Det var jeg glad for, da det gav mig en vis forståelse for den baggrund, de kommende dages kursister ville have.

Jeg var ikke alene på turen. Pat Ashworth, en pensioneret, engelsk sygeplejerske, som jeg kendte fra NCFI-sammenhænge, var med. Hun har rejst en del i østeuropæiske lande bl.a. for WHO og talte rumænsk, så hun kunne gøre sig forståelig, f.eks. når vi handlede.

Veltilrettelagt program

Der var tilrettelagt undervisning af to grupper:

- 1) Nøglepersoner i sygeplejerskeuddannelsen. Det vil sige de af Annas kolleger på sygeplejecollege, som havde at gøre med undervisning i palliation – ca. 10 sygeplejelærere og læger. Dem var jeg sammen med i to timer på sygeplejecollegat. Mit emne var "Åndelig omsorg til den døende patient".
- 2) Nøglepersoner fra praksis. Det drejede sig om 16 sygeplejersker og læger, som var involveret i – eller som ville blive involveret i – palliative projekter. Dem havde jeg tre timer med om dagen i fem dage i sygeplejerådets undervisningslokale. Dette var en del af et kursus, der strakte sig over hele 2008 med 3-5 sammenhængende kursusdage fire gange i løbet af året. Kurset kaldtes "Training of trainees in palliative care", altså oplæring af "trænere" i palliativ pleje. Min undervisning handlede bl.a. om lindring af symptomer, vores holdning til den døende patient, højnelse af patientens livskvalitet og åndelig omsorg.

Kursister i Moldova

Det er længe siden, jeg har oplevet noget så inspirerende. Selv om det hele foregik via tolk, var der ingen problemer med kontakten. Kursisterne stillede spørgsmål, bidrog med eksempler fra egen praksis og kom med kreative ideer til, hvordan den nye viden kunne omsættes til moldaviske forhold.

Den sidste dag blev der arrangeret et møde med to af Annas sygeplejestuderende og et andet med den kristne sygeplejeforenings Chisinau-gruppe (svarende til en DKS-gruppe).

Fra Moldavien til Moldova

Jeg har hidtil kaldt projektet "Projekt Moldavien". Men de, jeg mødte dernede, foretrak at blive kaldt moldovere frem for moldavere. "Moldavien" mindede dem om den tid, hvor landet var en sovjetstat, og russisk var obligatorisk. "Det er en tid, vi helst vil glemme", sagde Corina, Annas svigerdatter og min tolk noget af tiden. Hendes mors familie blev – mens moderen var barn – en nat af russiske soldater beordret ind i kreaturvogne og deporteret til Sibirien, hvor de blev tilbageholdt i fire år. "Dette er en smertefuld og mørk side af vores nations historie", fortalte hun tydeligt berørt.

I 1991 blev landet selvstændigt, og siden har moldovisk, som minder om rumænsk, været hovedsproget. Så herefter hedder det Moldova – og "Projekt Moldova".

Barske vilkår

Moldova siges at være Europas fattigste land. Det mærkede vi ikke meget til, da vi gik i Chisinaus gader. Unge mennesker gik i modetøj som i enhver anden europæisk storby. Men da vi besøgte et hospice et par timers kørsel uden for byen, opdagede vi, at de ikke havde indlagt vand, og de transportmidler, vi mødte, var hestevogne og kærre.

Jeg fik aldrig svar på, hvor meget en sygeplejerske tjener. Men flere af dem, der deltog i kurserne, havde tre jobs for at kunne ernære sig. "Den dårlige løn er en katastrofe for sygeplejen", sagde Elena, formanden for sygeplejerådet. Hun fortalte, at flere og flere sygeplejersker tager til udlandet for at klare sig. I 1990'erne var der ca. 57.000 sygeplejersker i landet. I dag er der 22.000. Det hospital, vi besøgte, havde 180 sygeplejersker – og 90 ledige stillinger!

Dårlig økonomi prægede også Annas arbejde i den kristne sygeplejeforening. Hun fortalte, at der var flere grupper af kristne sygeplejersker rundt omkring i landet. Dem besøgte hun tidligere med jævne mellemrum, men nu havde hun ikke været der længe, "for transporten er så dyr". Derfor var jeg glad for, at de fleste af de 4000 kr., som DKS havde givet til projektet, kunne gå til hendes arbejde. Jeg kunne unde jer at se hendes øjne, da hun havde set beløbet og stille sagde: "Tak! Hils og sig tak!" Hilsenen er hermed viderebragt.

Godt givet ud

Jeg blev betaget af Annas evne til at videregive det, hun har lært på NCFI-konferencer – og Elenas goodwill til at lade hende gøre det. En eftermiddag havde Elena samlet lederne

fra byens sygehuse og andre institutioner indenfor sundhedssektoren til en slags bestyrelsesmøde. Her bad hun Anna fortælle om NCFI-konferencen i Nigeria, som Anna havde deltaget i september måned. Senere oversatte Pat en artikel, Anna havde skrevet i et fagligt tidsskrift, for mig. Den handlede om kristne værdier i sygeplejen, relateret til den russisk ortodokse tro, som 98 % af befolkningen tilhører. Så vidt jeg kunne bedømme ud fra Pats oversættelse, var artiklen meget velskrevet. For tiden er Anna i gang med at udarbejde en plan for undervisning i åndelig omsorg for første års-studerende på college. Alt dette fortæller mig, at den økonomiske støtte, der er givet til Annas deltagelse i NCFI-konferencer og til "Projekt Moldova", er godt givet ud. Den er ikke alene blevet til gavn for Anna og dem, der deltog i kurserne i oktober. Den bliver på længere sigt også til gavn for deres studerende, kolleger og patienter.

Jeg er taknemlig til Gud, fordi han lod projektet lykkes, og fordi jeg fik lov at være en del af det. Og jeg er taknemlig til dem, der har bedt for sagen eller givet til projektet. Tak!

Nye udfordringer

I april måned i år holder NCFI en europæisk konference i Bergen, Norge, for sygeplejestuderende. Arrangørerne har ambitioner om at se sygeplejestuderende fra så mange europæiske lande som muligt. Østeuropæiske lande ligger dem særligt på hjerte, da behovene er så store der (hvorfor der er også planlagt en europæisk NCFI - konference i Rumænien i 2010).

Næstformand i NCFI, Tove Giske fra Norge, fortæller, at den kristne sygeplejeforening i Norge vil forsøge at indsamle midler til at invitere to sygeplejestuderende og en sygeplejelærer fra Rumænien til konferencen i Bergen. Hun spørger, om vi i DKS vil stå for indsamling af midler til, at to sygeplejestuderende og en sygeplejelærer fra Moldova kan komme med.

Hvis du ønsker at støtte projektet

Dette kan ske ved, at indsende et beløb til Dansk Kristelig Sygeplejeforening, reg.nr.: 9570 kontonummer: 3110044, mærket "Projekt Moldova". Ønsker du at bede for sagen, sender jeg dig gerne mails med opdaterede nyheder og aktuelle behov. I så fald behøver du blot at maile til gresch@nordfiber.dk eller skrive til Grete Schärfe, Bytoften 16 B, 9800 Hjørring.